

İnşallah kelimesi üzerine

Said Bey: “İnşallah’ın mânâsı nedir? ‘Allah nasip eder inşaallah’ gibi bir cümlede yanlışlık olabilir mi?”

İnşallah kelimesi, Allah’ın geleceğe dönük cümlelerimiz arasında kullanmamızı istediği bir vahiy kelâmıdır.

Bir kısım Yahudi ve müşrikler Peygamber Efendimiz’e (asm) mağarada üç yüz yıldan fazla yatan gençlerin hikâyesinin ne olduğu, Zülkarneyn hakkında ne bildiği ve ruhun ne olduğu hakkında sorular sormuşlardı. Peygamber Efendimiz (asm) de o an cevap vermemiş, her gün kendisine gelerek âyetler indirip duran Cebrail’in (as) bu sorularla ilgili de derhal âyetler indireceği kanaatiyle, “Yarın gelin, cevap vereyim” demiş, “inşallah” dememişti.

Fakat Cebrail’in inmesi ve vahyin gelmesi haftalarca gecikti. Peygamber Efendimiz (asm) bundan müteessir oldu. Nihayet haftalar sonra Hazret-i Cebrail (as) gelince Peygamber Efendimiz (asm) bunun sebabını sordu. Hazret-i Cebrail (as) de sırayla Meryem Sûresinin 64. âyetini, Kehf Sûresinin 23. ve 24. âyetlerini ve Duhâ Sûresini indirdi.

O an indirilen âyetleri buraya alalım:

“Biz ancak Rabbinin emriyle ineriz. Gelecek olan, geçmiş olan ve ikisi arasında bulunan ne varsa O’nun ilminde ve kudretindedir. Rabbin hiçbir şeyi unutmüş değildir.”¹

“Hiçbir şey hakkında ‘Yarın bunu muhakkak yapacağım’ deme. Ancak ‘İnşallah’ deyip, Allah’ın dilemesi şartına bağlarsan müstesnadır. Unuttuğun zaman da, yine Rabbin an ve ‘Umulur ki, Rabbin beni bundan daha hayırlı ve doğru bir yola erdirtir’ de.”²

Görüldüğü gibi Cenâb-ı Allah gelecekle ilgili konuşmalarımızda “İnşallah” dememizi şart koşuyor. Çünkü gelecek bizim elimizde değil. Gelecek Allah’ın takdirindedir. Gelecekte nasıl bir tecellî gerçekleşeceğini bilmiyoruz. Sadece olmasını arzu ettiğimiz şeyler söz konusu. İşte bunları konuşurken Allah’ın dilemesi şartına bağlayarak konuşmamız gerekiyor. Ki, “İnşallah” kelâmı bize bunu sağlıyor.

Bu pencereden bakınca, “Allah nasip eder inşallah” gibi bir cümlede yanlışlık yoktur. Fakat bu kelime ile gelecekle ilgili bir şeyler yapmayı kendi üzerimizden atan bir tembelliği veya kendi yapabileceğimiz şeyleri Allah’a havale eden vurdumduymazca bir havaleciliği kastetmemeye dikkat etmeliyiz. Yani bu kelimeyi, içerdığı manevî kuvveti sarsıcı şekilde kullanmamalıyız.

Bu kelime kararlılığımıza gölge düşürmüyor. Tam tersine, “Allah’ın dileği ile örtüşmesi halinde ben kararlıyım” mânâsını içeriyor. Oysa bazen kararsız olduğumuz ve hatta olumsuz düşündüğümüz bir meselede deâ€“sırf muhataptan kaçmak için—“İnşallah” deyip geçiyoruz. Bu yanlıştır. Çünkü bu durumda bu kelâmı bir kaçış cümlesi olarak kullanıyoruz. Muhatabımız da çileden çıkıyor. “İnşallah’la, maşallahla olmaz!” gibi nezaketsiz sözler sarf ediyor. Bu nezaketsizlikte bizim de payımızın olduğunu unutmamalıyız.

Dipnotlar:

- 1- Meryem Sûresi: 64
- 2- Kehf Sûresi: 23, 24